

Povzetki referatov

VITO ANDŽELOVIČ, TIC Jesenice

Skrivne povezave in slog austerè harmonía, »rezko skladanje«, pri Pindarju?

O rezkem slogu, *austere harmonia*, ki se ga primerja z improvizirano grajenim zidom. O vzporednicah s koktejlom, montažo ipd. ter *poikilio*. Gregory Crane (1987, 401–2) interpretira Pindarjev odlomek (*Pit.* 10.53–54) v smislu, da gre hvalospurna poezija po podobni poti, kot leta čebela s cveta na cvet, le da v Pindarjevem pesništvu takšni prehodi potekajo od ene teme do druge. In kdo je tovrstnim preходом lahko sledil? Možne paralele med rezkim slogom, Pindarjevim pesništvom in satjem: »*Slajši kot čebelja stavba satja je moj glas*« (*frag.* 152). Tudi Chris Eckerman (2018, op. 10) piše, da se takrat, ko je govor o pesmi, nemalokrat pojavijo čebele (te so bile znane graditeljice) kot tudi med, ki pa se ne povezuje vedno s sladkostjo. Splepljenje in kaj pri Pindarju loči ohlapne asociacije – blodne povezave – od teh, ki so jih sposobni le modri.

MILENA MILEVA BLAŽIČ, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani

Vpliv antične književnosti na Oblike duha B. A. Novaka – slavlne pesmi

Slovenski pesnik in sodobni klasik Boris A. Novak ni znan le kot univerzitetni profesor, ampak tudi kot pesnik z izrazito avtorsko poetiko. Viden je vpliv antične književnosti na njegovo pesništvo, posebej na antologijsko zbirko pesniških oblik *Oblike duha* (2016), v kateri tematizira več kot dvesto pesniških oblik od antike do srednjega in novega veka. Med drugimi tematizira slavlne pesmi, tudi Pindarjeve ode – formalno in vsebinsko, preko zvena in pomena v pesniških oblikah, npr. ditirambu (*Dotik, Najlepša pošta, Odmev, Pesnik, Spomenik*), himni, odi (pesem *Jeziki sveta*), priložnostni poeziji (*Epitalamij, Posvetilo*), zdravici (*Somrak, Na zdravje!*). Pesnik B. A. Novak uživa status sodobnega klasika, saj posodablja antične motive in klasicizira sodobno pesništvo.

VALENTIN KALAN, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Pindar v kontekstu: nekaj biografskih in interpretacijskih opomb

V razpravi bom poskušal urediti in strniti nekatere beležke o Pindarju, ki jih je nekaj najti najprej v razpravi »Tekmovanje, vrednote in ritem življenja: Razmišljanja ob Antifontu, Tukididu in Aristotelu«, več pa v knjigi *Umetnost in resnica, Prispevki k filozofiji umetnosti in aletheiologiji* (Ljubljana 2006) ter nato v knjigi *Evrotropija – »dobra Evropa«*, *Geneza sodobne filozofije: od Kierkegaarda do Heideggra*.

V prvem delu bom izhajal iz Pindarjevega življenjepisa, da bi tako ponovno pojasnjeval mesto pesnika v tedanji družbi. Pri tem se bom opiral tudi na delo Walterja Muschga, *Tragische Literaturgeschichte* (Bern 1953). V drugem delu pa bom – spet ponovno – razjasnjeval nekatere kitice, ki govorijo o človekovi naravi, o človekovem odnosu do sveta ipd.

MARKO MARINČIČ, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Pindar in pindarizem

Novoveška poezija od renesanse do 20. stoletja pozna več hipostaz Pindarja: od zgleada za politično motivirano slavno odo prek neizčrpnega vira gnomične modrosti za šolsko rabo do vzorčnega »naravnega genija«, osvobojenega prisil racionalnosti in forme. Obenem je mogoče skozi vsa obdobja zaznati dvojnost v dojemanju Pindarjevega »visokega sloga«: ta se ponekod izraža v ekstrovertiranem patosu, ki vabi k parodiji, drugod v moči podobja, ki se skriva v mikrostrukturi besedila. Če se ozremo k antičnim zasnutkom in virom te raznolike in protislovne recepcije, se ponujajo zlasti trije avtorji: Kalimah, Horacij in psevdo-Longin (»O vzvišenem«) – včasih kot zanimiva vzporednica, velikokrat tudi kot neposredno izhodišče.

16. Grošljev simpozij: *Pindarjeve ode in njihov čas: Forminga zlata*
Od torka, 18. marca, do četrтка, 20. marca 2025, Atrij ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana

MELANI POTRČ, NEJC RAC, Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru, in Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Položaj pesnika v družbi nekoč in danes – sinteza literature in športa kot temelja helenske kulture

V stari Grčiji so bile ode izjemno cenjena oblika poezije, ki je povečevala bogove, junake, zmagovalce športnih iger in druge pomembne dogodke. Povezana je bila z religioznimi obredi, slovesnostmi in športnimi tekmovanji. Eden najbolj znanih avtorjev te zvrsti je Pindar, ki je v svojih odah opeval zmage grških športnikov, jih odel v mitološke motive in jih prežal s spoštljivostjo do bogov in moralnimi nauki. Prispevek se osredotoča na analizo uveljavljenosti ode kot pomembnega žanra helenske kulture, pri čemer primerjalno obravnava sam položaj pesnika ter pesništva v helenski dobi in danes, hkrati pa z jezikovno analizo in primerjalno študijo izbranih Pindarjevih od opozarja na njihov pomen za razumevanje grške poezije ter kulturnih vrednot helenske družbe.

ANDREJ PRELOŽNIK, Fakulteta za humanistične študije, Univerza na Primorskem
Situlski boks

Sestavni del repertoarja situlske in sorodnih umetnosti so tudi upodobitve različnih tekmovanj. Med »športnimi« lahko prepoznamo dirke jezdecev in vozov, predvsem pa številne boksarske dvoboje. Te kompozicijsko zlahka primerjamo s starogrškimi, vendar pa posebni rekviziti kažejo, da gre za lokalno različico tega borilnega športa. Pogoste upodobitve so prepričljiv dokaz za priljubljenost in pomembnost športa, zaradi česar je še toliko bolj mikavno vprašanje, ob kakšnih priložnostih so se boksarski dvoboji izvajali. Nekaj možnih razlag nam ponujajo literarne in etnografske paralele.

ROK RIBIČ, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
»Clamosi gloria Circi«: sloviti rimski dirkači in njihov družbeni položaj za čas principata

V prispevku bodo predstavljeni nekateri slavnejši dirkači (*agitatores*), ki so na dirkah s konjsko vprego v znamenitem rimskem cirkusu tekmovali pod praporom enega izmed štirih moštev in s svojimi zmagami navduševali občinstvo. Medtem ko so si najuspešnejši dirkači v očeh množic prislužili status oboževanih ljudskih junakov, je med rimsko elito njihov socialni in ekonomski vzpon vzbujal prezir. V okviru pričujočega prispevka se bom na podlagi analize raznoraznih antičnih pisnih virov in ustrezno izbranih epigrafskih napisov osredotočil predvsem na vprašanja nenavadnega položaja, slavljenja in percepcije obravnavanih dirkačev v rimski družbi.

BRANE SENEČAČNIK, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Poti k Pindarju. Nekaj misli o obzorju sodobnega raziskovanja Pindarjeve poezije

Pindarjeva poezija ni v tolikšni meri in na tak način prisotna v sodobni kulturi kot nekatere teme in liki homerske epike ali grške tragedije. Tako je preučevanje Pindarja danes omejeno pretežno na akademsko raziskovanje. Vsekakor so zadnja desetletja prinesla zelo pomembne premike na področju filološke, literarnozgodovinske in filozofske obravnave. V tem času so se zastavila – in ostala brez dokončnega odgovora – tudi fundamentalna vprašanja o pragmatiki slavospevov in njihovi žanrski pripadnosti. Skladno s prevladujočo usmeritvijo časa je razmeroma intenzivno sociološko in kulturološko raziskovanje ekonomskega ozadja slavnega pesništva na prehodu iz arhajske v klasično dobo, posebno poglavje pa predstavljajo študije o problemih metrične zgradbe.

16. Grošljev simpozij: *Pindarjeve ode in njihov čas: Forminga zlata*
Od torka, 18. marca, do četrтка, 20. marca 2025, Atrij ZRC SAZU, Novi trg 2, Ljubljana

KAJA STEMBERGER FLEGAR, PJP d.o.o.

Šport in (pogrebni) rituali: predmeti iz grobov rimske Slovenije

V rimski dobi je veljalo reklo *mens sana in corpore sano*. Toda šport ni bil le oblika skrbi za telo ali rekreacija, saj so bili športni dogodki globoko povezani z verovanjem in tudi s pogrebnimi običaji. V tem prispevku bo najprej predstavljen šport kot del širšega kulturnega konteksta rimske države, nato pa njegove sledi v drobni materialni kulturi – v središču bodo posredno ali neposredno s športom in tekmovanji povezani predmeti, najdeni v grobnih kontekstih rimske Slovenije.

BORIS ŠINIGOJ, samostojni raziskovalec na področju filozofije, poezije in glasbe ter prevajalec

Pesem, ki dviga k božanskemu Skrbniku

Prispevek se osredotoča na vlogo Pindarjevih poezij pri vlivanju (za)upanja v božjo skrb za človeka kot spodbudo k preseganju njegove ujetosti v podnevno mimobežnost. Senčni sen človekove efemernosti po božji milosti razsvetljuje milina (*charis*), ki nam jo posreduje pesnikov glas, slajši od čebeljega satja. Bog namreč Pindarju ni le varuh in skrbnik (*epitropos*), ki nam »smrtnikom pripravlja vse« (fr. 141), ampak tudi »mogočni Oče« in »najodličnejši umetnik« (*aristotechnas pater*), ki pesniku naklanja pesem. V tej luči nam dovzetnost za religiozni izvor Pindarjevih poezij ob vseh mitičnih in pragmatičnih nadrobnostih zmagospcev še danes lahko obudi zavzetost za duhovni podvig k božanskemu Skrbniku.

IGOR ŠKAMPERLE, Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani

Pindar, Homerske himne, poetska narava grških mitov in arhetipi človeškega bivanja

Pindarjeve ode, zlasti Pitijske in Nemejske slavonspeve ter izbrane Fragmente, lahko navežemo na Homerske himne, ki opevajo svet bogov in njih neposredno povezanost s svetom ljudi. Nekaj izbranih primerov nam bo služilo za primerjavo in analizo, s katero lahko v sodobnem besedišču izluščimo neke vrste tipologijo karakternih lastnosti človeškega bivanja. To ni utemeljeno le v samem sebi, ampak se preko mitskih in božanskih sopotnikov nenehoma ozira preko sebe, od koder se sploh lahko poraja radostni slavonspev.